

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

31 - యుద్ధకాండ ఏకత్రింశః సర్గః

|| విద్యుజ్జిహ్వామాయాప్రయోగః ||

తతస్తమక్షోభ్యబలం లంకాధిపతయే చరాః |

సువేలే రాఘవం శైలే నివిష్టం ప్రత్యవేదయన్ || 1 ||

చారాణాం రావణః శ్రుత్వా ప్రాప్తం రామం మహాబలమ్ |

జాతోద్వేగోఽభవత్కించిత్యచివానిదమబ్రవీత్ || 2 ||

మంత్రిణః శీఘ్రమాయాంతు సర్వే వై సుసమాహితాః |

అయం నో మంత్రకాలో హి సంప్రాప్త ఇతి రాక్షసాః || 3 ||

తస్య తచ్ఛాసనం శ్రుత్వా మంత్రిణోఽభ్యాగమన్ ద్రుతమ్ |

తతః స మంత్రయామాస సచివైః రాక్షసైః సహ || 4 ||

మంత్రయిత్వా స దుర్ధర్షః క్షమం యత్సమనంతరమ్ |

విసర్జయిత్వా సచివాన్స్తవివేశ స్వమాలయమ్ || 5 ||

తతో రాక్షసమాహూయ విద్యుజ్జిహ్వాం మహాబలమ్ |

మాయావిదం మహామాయః ప్రావిశద్యత్ర మైథిలీ || 6 ||

విద్యుజ్జిహ్వాం చ మాయాజ్ఞమబ్రవీద్రాక్షసాధిపః |

మోహయిష్యావహే సీతాం మాయయా జనకాత్మజామ్ || 7 ||

శిరో మాయామయం గృహ్య రాఘవస్య నిశాచర |

త్వం మాం సముపతిష్ఠస్య మహచ్ఛ సశరం ధనుః || 8 ||

ఏవముక్తస్తథేత్యాహ విద్యుజ్జిహ్వో నిశాచరః |

[* దర్శయామాస తాం మాయాం సుప్రయుక్తాం స రావణే |*]

తస్య తుష్టోఽభవద్రాజా ప్రదదౌ చ విభూషణమ్ || 9 ||

అశోకవనికాయాం తు సీతాదర్శనలాలసః |

నైర్వతానామధిపతిః సంవివేశ మహాబలః || 10 ||

తతో దీనామదైన్యార్థాం దదర్శ ధనదానుజః |

అధోముఖీం శోకపరాముపవిష్టాం మహీతలే || 11 ||

భర్తారమేవ ధ్యాయంతీమశోకవనికాం గతామ్ |

ఉపాస్యమానాం ఘోరాభి రాక్షసీభిరితస్తతః || 12 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

31 - యుద్ధకాండ ఏకత్రింశః సర్గః

[* అధికపాఠః -రాక్షసీభిర్వృతాం సీతాం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్ |
ఉత్పాతమేఘజాలాభిశ్చంద్రరేఖామివావృతామ్ ||
భూషణైరుత్తమైః కైశ్చిన్నంగలార్థమలంకృతామ్ |
చరంతీం మారుతోద్ధూతాం క్షిప్తాం పుష్పలతామివ ||
హర్షశోకాంతరే మగ్నాం విషాదస్య విలక్షణామ్ |
స్తిమితామివ గాంభీర్యాన్నదీం భాగీరథిమివ ||*]
ఉపసృత్య తతః సీతాం ప్రహర్షం నామ కీర్తయన్ |
ఇదం చ వచనం ధృష్టమువాచ జనకాత్మజామ్ || 13 ||
సాంత్యమానా మయా భద్రే యముపాశ్రిత్య వల్లసే | [సాంత్య]
ఖరహంతా స తే భర్తా రాఘవః సమరే హతః || 14 ||
భిన్నం తే సర్వతో మూలం దర్పస్తి విహతో మయా |
వ్యసనేనాత్మనః సీతే మమ భార్యా భవిష్యసి || 15 ||
విస్మజేమాం మతిం మూఢే కిం మృతేన కలిష్యసి |
భవస్య భద్రే భార్యాణాం సర్వాసామీశ్వరీ మమ || 16 ||
అల్పపుణ్యే నివృత్తార్థే మూఢే పండితమానిని |
శృణు భర్తృవధం సీతే ఘోరం వృత్రవధం యథా || 17 ||
సమాయాతః సముద్రాంతం మాం హంతుం కిల రాఘవః |
వానరేంద్రప్రణీతేన బలేన మహతా వృతః || 18 ||
సనివిష్టః సముద్రస్య పీడ్య తీరమథోత్తరమ్ |
బలేన మహతా రామో వ్రజిత్వస్తం దివాకరే || 19 ||
అథాధ్వని పరిశ్రాంతమర్ధరాత్రే స్థితం బలమ్ |
సుఖసుప్తం సమాసాద్య చారితం ప్రథమం చరైః || 20 ||
తత్ప్రహస్తప్రణీతేన బలేన మహతా మమ |
బలమస్య హతం రాత్రౌ యత్ర రామః సలక్షణః || 21 ||
పట్టిశాన్పరిఘాంశ్చక్రాన్ దండాస్థాన్తహాయసాన్ |
బాణజాలాని శూలాని భాస్వరాన్కూటముద్గరాన్ || 22 ||
యష్టిశ్చ తోమరాన్ శక్తిశ్చక్రాణి ముసలాని చ |
ఉద్యమ్యోద్యమ్య రక్షోభిర్వానరేషు నిపాతితాః || 23 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

31 - యుద్ధకాండ ఏకత్రింశః సర్గః

అథ సుప్తస్య రామస్య ప్రహస్తేన ప్రమాథినా |
 అసక్తం కృతహస్తేన శిరశ్చిన్నం మహాసినా || 24 ||
 విభీషణః సముత్పత్య నిగృహీతో యదృచ్ఛయా |
 దిశః ప్రవ్రాజితః సర్వేర్లక్ష్మణః ప్లవగైః సహ || 25 ||
 సుగ్రీవో గ్రీవయా శేతే భగ్నయా ప్లవగాథిపః |
 నిరస్తహనుకః శేతే హనుమాన్రాక్షసైర్హతః || 26 ||
 జాంబవానథ జానుభ్యాముత్పతన్నిహతో యుధి |
 పట్టిశైర్బహుభిశ్చిన్నో నికృతః పాదపో యథా || 27 ||
 మైందశ్చ ద్వివిదశ్శబ్దౌ నిహతో వానరర్షభౌ |
 నిశ్వసంతౌ రుదంతౌ చ రుధిరేణ పరిప్లుతౌ || 28 ||
 అసినా వ్యాయతో భిన్నౌ మధ్యే హ్యరినిషూదనౌ |
 అనుతిష్ఠతి మేదిన్యాం పనసః పనసో యథా || 29 ||
 నారాచైర్బహుభిశ్చిన్నః శేతే దర్యాం దలీముఖః |
 కుముదస్తు మహాతేజా నిషూజః సాయకైః కృతః || 30 ||
 అంగదో బహుభిశ్చిన్నః శరైరాసాద్య రాక్షసైః |
 పతితో రుధిరోద్ధాలీ క్షితౌ నిపతితాంగదః || 31 ||
 హరయో మథితా నాగైరథజాతైస్తథాఽపరే |
 శాయితా మృదితాశ్చాశ్చైర్వాయువేగైరివాంబుదాః || 32 ||
 ప్రహృతాశ్చాపరే త్రస్తౌ హన్యమానా జఘన్యతః |
 అభిద్రుతాస్తు రక్షోభిః సింహైరివ మహద్విపాః || 33 ||
 సాగరే పతితాః కేచిత్కేచిద్గగనమాశ్రితాః |
 ఋక్షా వృక్షానుపారూఢా వానలీం వృత్తిమాశ్రితాః || 34 ||
 సాగరస్య చ తీరేషు శైలేషు చ వనేషు చ |
 పింగలాస్తే విరూపాక్షైర్బహుభిర్బహవో హతాః || 35 ||
 ఏవం తవ హతో భర్తా ససైన్యో మమ సేనయా |
 క్షతజార్త్రం రజోధ్వస్తమిదం చాస్యాహృతం శిరః || 36 ||
 తతః పరమదుర్ధర్షో రావణో రాక్షసాథిపః |
 సీతాయాముపశ్యణ్మంత్యాం రాక్షసీమిదమబ్రవీత్ || 37 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

31 - యుద్ధకాండ ఏకత్రింశః సర్గః

రాక్షసం క్రూరకర్తాణం విద్యుజ్జిహ్వాం త్వమానయ |
యేన తద్రాఘవశిరః సంగ్రామాత్స్వయమాహృతమ్ || 38 ||

విద్యుజ్జిహ్వాస్తతో గృహ్య శిరస్తత్పశరాసనమ్ |
ప్రణామం శిరసా కృత్వా రావణస్యగ్రతః స్థితః || 39 ||

తమబ్రవీత్తతో రాజా రావణో రాక్షసం స్థితమ్ |
విద్యుజ్జిహ్వాం మహాజిహ్వాం సమీపపరివర్తినమ్ || 40 ||

అగ్రతః కురు సీతాయాః శీఘ్రం దాశరథేః శిరః |
అవస్థాం పశ్చిమాం భర్తుః కృపణా సాధు పశ్యతు || 41 ||

ఏవముక్తం తు తద్రక్షః శిరస్తత్త్రియదర్శనమ్ |
ఉప నిక్షిప్య సీతాయాః క్షిప్రమంతరథీయత || 42 ||

రావణశ్చాపి చిక్షేప భాస్వరం కార్ముకం మహత్ |
త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతం సీతామిదమువాచ చ || 43 ||

ఇదం తత్తవ రామస్య కార్ముకం జ్యాసమాయుతమ్ |
ఇహ ప్రహస్తేనానీతం హత్యా తం నిశి మానుషమ్ || 44 ||

స విద్యుజ్జిహ్వాన సహైవ తచ్చిరో ధనుశ్చ భూమౌ వినికీర్య రావణః |
విదేహరాజస్య సుతాం యశస్వినీం తతోఽబ్రవీత్తాం భవ మే వశానుగా ||45||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకత్రింశః
సర్గః || 31 ||

